

به مناسبت روز جهانی مجازات اعدام

اطلاعیه مشترک 26 نهاد جمهوریخواه ایرانی

۱۰ اکتبر (۱۸ مهر) روز جهانی مجازات اعدام است؛ روزی برای یادآوری یکی از خشن‌ترین و غیرانسانی‌ترین اشکال سلب حق حیات. مجازات اعدام قرن‌هاست که به‌عنوان ابزاری برای سرکوب، انتقام و کنترل اجتماعی به‌کار گرفته می‌شود، اما هم‌زمان جنبش‌های آزادی خواهانه و مدافعان حقوق بشر نیز همواره علیه آن ایستاده‌اند.

امروز بیش از دو سوم کشورهای جهان، این مجازات را به‌طور کامل یا درعمل لغو کرده‌اند.

تاریخچه و روند جهانی لغو اعدام

در قرن هجدهم میلادی و با آغاز عصر روشنگری، جنبش لغو مجازات اعدام برای دفاع از حق حیات، منزلت و تمامیت انسان شکل گرفت. امروزه این جنبش به بخشی جدایی‌ناپذیر از مبارزه برای آزادی، دموکراسی، کرامت انسانی و حقوق بشر تبدیل شده است. در دهه‌های اخیر، سازمان‌های بین‌المللی و نهادهای حقوق بشری چون

عفو بین‌الملل و فدراسیون جهانی مبارزه با اعدام، نقش مهمی در محدود ساختن و حذف این مجازات ایفا کرده‌اند. تا امروز ۱۱۳ کشور اعدام را به‌طور کامل لغو کرده‌اند و ۲۳ کشور نیز سال‌هاست که عملاً آن را اجرا نمی‌کنند. با این حال، کشورهای ایران، چین و عربستان سعودی همچنان در صدر مجریان این مجازات قرار دارند.

ایران؛ در صدر آمار اعدام

جمهوری اسلامی ایران در سال‌های اخیر یکی از بالاترین آمارهای اعدام در جهان را داشته است. تنها در ۹ ماه نخست سال ۲۰۲۵، دستکم هزار تن در ایران اعدام شده‌اند. این تعداد نسبت به دوره مشابه سال قبل بیش از ۴۰ درصد افزایش یافته است. بخش بزرگی از این اعدام‌ها به اتهام جرایم مرتبط با مواد مخدر یا در پی دادرسی‌های غیرعادلانه و محاکمه‌های کوتاه و غیرشفاف صورت گرفته است. با این حال، روشن است که بخش مهمی از قربانیان را دگراندیشان و مخالفان سیاسی و صنفی تشکیل می‌دهند.

زنان، اقلیت‌ها و زندانیان سیاسی؛ قربانیان مضاعف

اعدام در ایران تصویری روشن از تبعیض‌های جنسیتی، قومی و سیاسی است. تنها در ۸ ماه نخست سال ۲۰۲۵، دستکم ۲۳ زن و ۴۹ تبعه افغان اعدام شده‌اند. همچنین اقلیت‌های قومی مانند بلوچ‌ها و کردها به‌طور نامتناسبی در میان قربانیان قرار دارند. در سال ۲۰۲۴ نیز، ۳۱ زن جان خود را بر سر دار از دست دادند؛ در میان آن‌ها دو زن بلوچ و دو زن کرد بودند؛ این آمار بالاترین تعداد اعدام زنان در پانزده سال گذشته را نشان می‌دهد.

در سال جاری، شمار بسیاری از زندانیان سیاسی، صنفی و معترضان نیز به جوخه‌های مرگ سپرده شدند.

از جمله می‌توان به عباس کورکوری (مجاهد کورکور) از معترضان جنبش «زن، زندگی، آزادی»، اشاره کرد که پس از محاکمه‌ای ناعادلانه اعدام شد. همچنین مهدی حسنی و بهروز احسان‌اسلاملو در تیرماه ۲۰۲۵ به اتهام هواداری از سازمان مجاهدین خلق و «تخریب زیرساخت‌ها» به‌طور مخفیانه اعدام شدند. نام‌هایی چون بهمن چوبی‌اصل، محسن لنگرنشین و پنج زندانی سنی مذهب در مشهد، از جمله فرهاد شاکری و عبدالحقیم عزم‌گرجیج، تنها بخشی از فهرست بلند قربانیان موج خونین اعدام‌ها در ایران هستند.

خطر اجرای قریبالوقوع احکام مرگ

ده‌ها زندانی سیاسی و معترض در آستانه اجرای احکام اعدام قرار دارند از جمله:

- محمدجواد وفایی‌ثانی، قهرمان بوکس
- کاوه صالحی، از معترضان کرد
- فرشید حسن‌زهی و محمد درویش نارویی، دو جوان بلوچ
- علیرضا برمزپورنگ، علیرضا کفایی، امیرمحمد خوشه‌قبال، حسین نعمتی، میلاد آرمون و نوید نجاران از معترضان جنبش «زن، زندگی، آزادی»

در کنار این افراد، تعدادی از زنان زندانی نیز با خطر اعدام روبه‌رو هستند. از جمله:

- شریفه محمدی، فعال کارگری و عضو اتحادیه آزاد کارگران
- زهرا صفایی و دخترش پرستو معینی، به اتهام هواداری از سازمان مجاهدین خلق
- مریم شهنوازی و بی‌بی مریم دهقان‌زهی، دو زن بلوچ
- وریشه مرادی، زن کردتبار به اتهام همکاری با احزاب کُرد مخالف حکومت
- پخشان عزیزی، فعال حقوق بشر و حقوق زنان و مددکار اجتماعی کردتبار

این زنان و مردان هر لحظه در خطر اجرای مخفیانه احکام مرگ قرار دارند؛ روندی که آشکارا نماد سیاست ارعاب، سرکوب و انتقام‌جویی حکومتی است.

موضع جمهوری‌خواهان

ما جمهوری‌خواهان بر این باوریم که حق حیات بنیادی‌ترین حق انسانی است و هیچ حکومتی حق سلب آن را ندارد. تجربه نشان داده که اعدام نه بازدارنده جرم است و نه عدالت را برقرار می‌کند؛ بلکه چرخه خشونت و بی‌عدالتی را بازتولید می‌نماید. ما اعدام را ابزاری در خدمت استبداد و بقای حکومت می‌دانیم و خواهان لغو فوری و بی‌قید و شرط آن در ایران هستیم. همچنین بر ضرورت فشار جامعه جهانی برای توقف فوری موج اعدام‌ها

تأکید می‌کنیم.

تحلیل سیاسی و چشم‌انداز مبارزه

در کنار قدرت سرکوب حکومت و گسترش اعدام‌ها در سال جاری، شاهد افزایش شجاعت و گسترش نافرمانی مدنی در جامعه ایران هستیم. اعتراضات خانواده‌های زندانیان محکوم به اعدام، حضور فزاینده در خیابان و فضای مجازی، و شکستن دیوار ترس نشانه‌هایی از افزایش آگاهی و مقاومت مدنی مردم ایران است.

نظام جمهوری اسلامی می‌کوشد با موج اعدام‌ها فضای جامعه را در وحشت فرو برد، اما جامعه‌ای که تجربه‌ی اعتراضات ۱۴۰۱ و «زن، زندگی، آزادی» را پشت سر گذاشته، دیگر به‌سادگی مرعوب نمی‌شود. تناقض میان قدرت سرکوب حکومت و پویایی جنبش آزادی‌خواهان مردم هر روز آشکارتر می‌شود و آینده سیاسی ایران را در مسیر تحولات بنیادین قرار می‌دهد.

در روز جهانی مبارزه با مجازات اعدام، ضمن ادای احترام به همه قربانیان این مجازات در ایران و جهان، همبستگی خود را با جنبش جهانی لغو مجازات اعدام اعلام می‌کنیم. آزادی، دموکراسی و عدالت بدون پایان دادن به خشونت حکومتی و احترام به کرامت انسانی ممکن نیست.

۱۰ اکتبر ۲۰۲۵

- 1- نهاد همگرایی جمهوری خواهان ایران-استکهلم
- 2- جنبش جمهوری خواهان دموکرات و لائیک ایران
- 3- شبکه همگرایی جمهوری خواهان سکولار دموکرات ایران
- 4- انجمن جمهوری خواهان-تورنتو
- 5- کانون ایرانیان جمهوری خواه جنوب سوئد
- 6- کادر درمان برلین برای حقوق بشر و دموکراسی (برلین مد)
- 7- انجمن آزادیخواهان آتلانتا
- 8- حزب دموکرات ایران آزاد
- 9- جمهوری خواهان انقلاب مهسا (جام) -هایدلبرگ - المان

- 10- انجمن همگرایی جمهوری خواهان دموکرات ایرانی در نیویورک
- 11- نهاد <> همه حقوق بشر، برای همه <> در ایران
- 12- جنبش وحدت ملی ایرانیان - هامبورگ
- 13- جمعیت ایرانی دفاع از آزادی و حقوق بشر
- 14- زن زندگی آزادی - بلژیک
- 15- جمهوری خواهان سکولار دموکرات - هامبورگ
- 16- گروه راه فردا
- 17- انجمن پژوهشی و آموزشی دانا
- 18- فدراسیون ارو پرس - بلژیک
- 19- حزب چپ ایران - سوئد
- 20- گروه اتحاد برای ایران- استرالیا
- 21- اتحاد زنان چپ
- 22- انجمن زنان ایرانی مونترال
- 23- گروه یار استرالیا
- 24- بنیاد مردمی همبستگی سیاسی، اجتماعی (مهسا) - دانمارک
- 25- نهاد هما دی سی کالیفرنیا امریکا
- 26- انجمن جمهوری خواهان سکولار دمکرات کالگری